Covid 19, manipulació i perdó

Per PepMaria el dl., 16/11/2020 - 11:03

Durant la primera onada del Covid-19 a Europa, el papa Francesc va afirmar: “Déu perdona sempre; els humans perdonem de vegades; la naturalesa no perdona mai”. Però la naturalesa ni perdona ni castiga: simplement, es comporta immutablement segons lleis (causa-efecte) que no podem manipular. Per això crec profitós esbrinar què vol dir la següent paràfrasi: “La naturalesa no es deixa manipular mai; els humans es deixen manipular de vegades; Déu es deixa manipular sempre.”

La naturalesa. Les lleis de la física, la química o la biologia són com són i no les podem manipular en profit propi. Si un virus de Covid-19 ha entrat en uns quants humans i aquests respiren l’estona suficient a una distància suficient d’un altre humà, necessàriament aquest altre humà agafarà el virus. I ja podem propagar interpretacions dels esdeveniments en forma de discursos polítco-ideològics, en forma de culpabilització de bocs expiatoris, o en forma d’apel·lació a solucions religioses: cap d’elles no alterarà aquesta llei de la naturalesa. El que podem fer els humans és dedicar-nos a descobrir les lleis biològiques per trobar medicaments i vacunes; adoptar conductes (distància, mascareta, mans, ventilació) per evitar el contagi; i desplegar polítiques públiques eficaces que garanteixin el dret universal a la salut. Totes aquestes accions han de partir del coneixement/acceptació de les lleis de la naturalesa: perquè la naturalesa mai no es deixa manipular.

Els humans. Les lleis socials, en canvi, són més manipulables. Quan s’hi impliquen les conductes humanes, els esdeveniments són susceptibles de diverses interpretacions, que tenen resultats diferents en el benestar dels ciutadans. Per exemple, alguns grups social poderosos intenten convèncer la societat que els pobres ho són perquè no s’esforcen, i que no se’ls ha d’ajudar a sortir de la pobresa; quan hi ha formes possibles i reals de promoure el benestar i la dignitat de tots. I és que arreu els poders econòmics i polítics intenten manipular les lleis socials (“el relat”, en diuen) per fer que els ciutadans (consumidors o votants) acceptin mansament el tipus d’ordre social que manté el seu poder. Però amb el Covid-19 la manipulació arriba als seus límits: als EUA sembla que ha costat la reelecció al qui manipulava en interès propi (i dels rics que tenia a darrera) els desitjos de molts ciutadans empobrits i frustrats. I és que (gràcies a Déu, no per massa temps!) els humans de vegades ens deixem manipular.

Déu. El segon manament de la llei hebrea prohibeix de prendre el nom de Déu en va. Diu Sant Agustí: “Si comprehendis non est Deus” (Si l’entens, no és Déu - Sermó 52, 6). I diu una dita budista: “Si trobes el Buda, mata’l” (Evita la il·lusió d’haver trobat el veritable Buda- atribuït a Linji Yixuan). Totes tres tradicions afirmen, doncs, que és impossible comprendre o imaginar Déu perfectament. Però aquesta impossibilitat ens tempta sempre a oferir-ne una versió reduïda que justifiqui les nostres posicions particulars. I com que Déu habita en el Silenci, més enllà de la realitat sensible, mai no trenca aquest Silenci per fer callar aquells qui el manipulen. Déu es deixa manipular sempre.

També és veritat, tanmateix, que durant la crisi del Covid-19 estem tenint experiències que apaivaguen el nostre desig de manipular la naturalesa, els humans i Déu. Hem experimentat una profunda harmonia amb la naturalesa quan hem deixat de manipular-la i ens hi hem submergit sense més: per exemple, fent una passejada pel bosc o per la platja. Ens ha sortit de dins no manipular els altres sinó compadir-los i ajudar-los quan eren tocats per la malaltia, la soledat o la pobresa. I tal vegada en el desconcert del confinament hem experimentat que un Misteri ens acull incondicionalment quan abandonem els nostres intents de controlar-lo per fer-nos passar la por i la frustració. Serà el Déu que es deixa manipular sempre... però que perdona sempre?

.....

· “Natura deficit, fortuna mutatur, deus omnia cernit”. (La natura ens falla, la fortuna canvia, un déu s’ho mira tot des de dalt). Proverbi llatí citat a Memòries d’Adrià (M. Yourcenar).

“Allò que ha nascut ha de morir!
Allò que ha passat, ha de ressuscitar!
Deixa de tremolar!
Prepara’t a viure!” (Gustav Mahler- Simfonia n. 2 “Resurrecció” 1888-1894)

.....

· Amb quines formes de manipulació descrites t’identifiques més?

· Quins exemples de manipulació reconeixes més clarament en la societat?

· Quines formes d’experiència has identificat, que apaivaguen el desig de manipular?